

Kilanda i Ale Kommun

Historik

Kilanda Säteri

sammanställt av Gunnar Borgström

Man har spårat egendomen till 1400-talet. Den införlivades med Gustav Vasas godscomplex 1425. Kända ägarläkten från stormaktstiden är Leijonhufvud, Oxenstjärna, Bonde och Rosenhane. 1757 inköptes egendomen av Jonas Alströmer som 1760 överlät den till sin son Patrik. Denne får ett synnerligen gott omdöme. Jag citerar "Han var klok och förutseende, genomförde genomgripande nydaning av hele lanthushållningen. Dicipnerade förnuftigt sina tillgångar, var observant och lyhörd för sin tids vetenskap men hade också tid över för de underlydandes personliga problem, behov och bekymmer. Säteriet betraktades som en mönstergård och som en modell för ett patriarkaliskt ansvarskapande då det är som bäst och värdigast."

1871 var det grå huset färdigt för inflyttning.

1782 planterades 87 st lindträd som fördelades på båda sidor om vägen med 16 alnar mellan varje träd, den nuvarande alle'n.

Den 8:e maj samma år (1782) var enligt dags journalen i vårbruket 45 man, 30 oxar och 6 hästar i arbete - samma dag 1990 var vi 4 man på 50% större areal och fyrdubblat antal nötkreatur. 1791 såldes gården till hovmarskalken C. G. Zelow, hans tid som ägare blev inte särskilt lång, endast 11 år.

1797 såldes Säteriet till Peter P. Ekman, grundare av det kända Göteborgska handelshuset Ekman. Peter Ekman var för den tiden en företagare av stora mått, han hade inte mindre än 12 sillsalterier i Bohuslän och var dessutom stor spannmålsodlare. 1807 avled Peter Ekman och sonsonen Peter Vilhelm tog över, han beskrivs som en driftig lantbrukare som vidtog stora arbeten till egendomens förbättring. Bl.a. började han täckdika redan på 1850-talet och Kilanda Säteri lär vara en av de första helt täckdikade lantbruken i landet. Här fanns då turbinsåg, benstamp, tegelbruk, kvarn och ångbränneri.

Efter hans död 1863 övertogs gården av brodern Carl Ekman, ägare till Finnspånga bruk. han anställde omedelbart en svåger, Götrik von Sche'ele (1834-1913) att ta hand om gårdens skötsel. Under von Sche'eles tid utvecklades gården till en verklig mönstergård. Här startades år 1870 en statlig lantbruksskola som var kvar fram till 1912.

Efter Carl Ekman död 1903 inträdde som ägare hans son Axel Ekman. Makarna Axel och Marianne Ekman född Klingspore hade bara döttrar varav ingen vill överta gården och den såldes till Domänverket 1958. Så kan man säga att cirkeln från Gustav Wasa till Domänverket var slut. Under åren 1953-1981 arrenderade Donald och Ingeborg Mur Säteriet. När sedan privatiseringen drog fram över landet sålde Domänverket Kilanda Säteri till dåvarande arrendatorns (undertecknad) söner Bengt och Palle Borgström.

Gunnar Borgström

Registrerat den 11 mars 1889.

Innehavare: Götrik von Schéele, kammarherre, Kilanda, Elfängen.

Beskrivning: "Inom en oval ett hjorthufvud, två hafrekärfvar och orden 'Kilanda Säteri's Skyddsmärke'."

layout och webb Eva Petterson

Arrendatorvillan byggdes 1908 och den revs sedan Domänverket köpt Säteriet eftersom den var i dåligt skick och de inte ville kosta på byggnaden de nödvändiga reparationerna.